

PRZYKŁADY REKOMENDACJI PRZEDSTAWICIELI BRANŻ W WALCE Z SZARĄ STREFĄ:

BRANŻA TYTONIOWA

Rynek tytoniu jest bardzo istotny dla Polski. Polska jest drugim producentem tytoniu (po Włoszech) w Europie, pierwszym producentem i pierwszym przetwórcą wyrobów tytoniowych. Jest również potężnym eksporterem wyrobów tytoniowych. Na 150 mld sztuk produkowanych w Polsce papierosów 70% stanowi eksport. Branża tytoniowa daje 36% ogólnego salda polskiego obrotu produktami rolno-spożywczymi, zaś stale rosnąca dynamika eksportu pozwoliła Polsce stać się 3 eksporterem wyrobów tytoniowych na świecie.

Branża tytoniowa ma istotne znaczenie dla gospodarki kraju – dostarcza do budżetu państwa z tytułu akcyzy i VAT ponad 8% rocznych przychodów budżetowych (ok. 23 mld zł w 2013r.).

Ogółem zatrudnienie w sektorze tytoniowym oraz w handlu wyrobami tytoniowymi w Polsce wynosi ponad 500 tysięcy osób, z czego bezpośrednio zatrudnienie w fabrykach znajduje 6 tysięcy pracowników, przy uprawie tytoniu 60 tysięcy osób w 14,5 tysiącach gospodarstw rolnych, a pośrednio ok. 500 tysięcy osób zatrudnionych jest w handlu hurtowym i detalicznym w ponad 120 tysiącach punktów sprzedaży.

Szara strefa uderza w legalny rynek wyrobów tytoniowych – powodując kurczenie się legalnego rynku, który w ciągu ostatnich 6 lat spadł w przypadku papierosów o ponad 23 mld sztuk (tj. o 1/3 – z prawie 70 mld w 2007 r. do 46,7 mld w 2013 r.). Największy spadek odnotowujemy w segmencie tańszych papierosów, które stanowią ok. 60% rynku (segment średni - 30%, drogi - ponad 10%).

Kurczenie się legalnego rynku tytoniu nie wynika z masowego rzucania palenia, o czym świadczą m.in. badania CBOS, zgodnie z którymi odsetek dorosłych osób palących w Polsce nie ulega istotnym zmianom i oscyluje wokół 30%, lecz właśnie z powodu rozwoju szarej strefy.

Szara strefa wyrobów tytoniowych – to przede wszystkim przemysł i nielegalna produkcja wyrobów tytoniowych w kraju jak również nielegalny handel. To również różnego rodzaju hity pojawiające się na rynku, które balansują na granicy prawa tj. sprzedaż liści tytoniowych bez podatku akcyzowego w 2011 i 2012 r., mokry tytoń w 2013 r., a obecnie maszyny do produkcji papierosów w punktach sprzedaży, w których na skalę masową produkuje się papierosy z pominięciem podatku akcyzowego, do których często zużywa się nielegalnego tytoniu.

Istotne znaczenie dla konsumentów ma cena produktów nielegalnych, które są o ok. 65% niższe od normalnych cen detalicznych, jak również akceptacja społeczna zakupu produktów z nielegalnego handlu. Bardzo wysokie podwyżki podatku akcyzowego, a tym samym wysokie ceny wyrobów tytoniowych, doprowadziły do wzrostu szarej strefy.

Nie bez znaczenia dla rozwoju szarej strefy jest położenie Polski i sąsiedowanie na wschodzie z krajami poza unijnymi oraz różnice w cenie między krajami UE a krajami nie należącymi do UE. Polska jest zarówno krajem docelowym jak i krajem pochodzenia nielegalnych wyrobów tytoniowych. Przez Polskę transportowane są nielegalne papierosy przeznaczone na rynki zachodniej UE. Wysoki zysk z nielegalnego handlu stymuluje podaż.

Przystępność cen i dostępność wyrobów nielegalnych lub pochodzących z nielegalnego handlu jest w Polsce wysoka ze względu na bliskość głównych krajów eksportujących nielegalny tytoń i znaczną liczbę nielegalnych producentów w kraju. Od 2004 roku odkryto w Polsce ok. 70 nielegalnych fabryk. Nielegalny handel wyrobami tytoniowymi gwarantuje bardzo wysokie dochody. Nielegalni handlarze i producenci nie płacą żadnych podatków.

Wzrost szarej strefy następuje od 2004 roku w związku z wejściem Polski do UE i podwyżkami podatku akcyzowego dla wyrobów tytoniowych, a tym samym wzrostem cen. Najpierw Polska miała osiągnąć 64 euro/1000 sztuk dla papierosów do końca 2008 roku, a następnie 90 euro/1000 sztuk do końca 2017 r., a tymczasem osiągnęliśmy 93 euro z 1 stycznia 2014 r.

Legalna sprzedaż wyrobów tytoniowych w sztukach:

2005 - 74 mld
2006 - 72 mld
2007 - 69,9 mld
2008 - 63,4 mld
2009 - 57,5 mld
2011 - 55,6 mld
2012 - 52,1 mld
2013 - 46,7 mld

W całym 2013 r. legalna sprzedaż wyniosła łącznie 46,70 mld sztuk, podczas gdy w 2012 r. sprzedaż wyniosła 52,1 mld sztuk. Oznacza to, że spadek oficjalnej sprzedaży w 2013 r. wyniósł 5,26 mld sztuk, czyli 10,4%, w porównaniu z rokiem poprzednim.